

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-403

18.10.2019

Голові Антимонопольного
комітету України

ТЕРЕНТЬЄВУ Ю.О.

Шановний Юрію Олександровичу!

Надсилаємо адресований Вам депутатський запит народного депутата України Фролова П. В., оголошений на засіданні Верховної Ради України 18 жовтня 2019 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Голові Верховної Ради України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 3 арк. у 1 прим.

З повагою

Д. РАЗУМКОВ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

ФРОЛОВ Павло Валерійович

01008, м. Київ, вул. М. Грушевського 5

№ 122-7-зп

16 жовтня 2019 року

**Голові Антимонопольного
комітету України
ТЕРЕНТЬЄВУ Ю.О.**

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Про вжиття заходів із протидії зловживанням
монопольним становищем з боку окремих суб'єктів
підприємницької діяльності та забезпечення
економічної конкуренції на ринку електроенергії України*

Шановний Юрію Олександровичу!

Як відомо, згідно із затвердженою Постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) «Про затвердження Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії» від 3 березня 2016 року №289 була затверджена нова методика визначення оптової ринкової ціни на електроенергію. Відповідно до цього підходу, зокрема, ціну вугілля у виробництві вугільно-теплової генерації почали рахувати за формулою «вартість вугілля у порту Роттердам плюс вартість його постачання до України». Згідно з умовами нової методики розрахунку теплові компанії (насамперед, ДТЕК) підняли для українських споживачів вартість електроенергії. Наприклад, її оптова вартість перевищила німецькі показники удвічі. При цьому європейські енергетики платять ще й за викиди CO₂, чого в Україні не робиться. Відповідно, формула «Роттердам плюс» стала розцінюватися як лобістська, корупційна та така, що всупереч інтересам держави і суспільства задовольняла корпоративні інтереси підприємців-монополістів.

При цьому порушена Антимонопольним комітетом України (далі – АМКУ) справа про зловживання монопольним становищем з боку енергокомпаній ДТЕК була закрита 28 грудня 2018 року.

З 1 липня 2019 року набув чинності Закон України «Про ринок електроенергії», яким було впроваджено новий ринок електроенергії, у зв'язку з

чим колишні принципи формування цін скасовано й формула "Роттердам плюс" припинила дію.

Водночас, у серпні 2019 року НАБУ інкримінувало шести співробітникам НКРЕКП перевищення службовим становищем, вчинене за попередньою змовою групою осіб, що потягнуло особливо тяжкі наслідки (частина друга статті 364 КК України). При цьому, відповідно до зроблених розрахунків, державі були заподіяні збитки в 18,868 млрд грн. Прийняте НКРЕКП рішення спричинило суттєве підвищення тарифів на електроенергію для населення. НАБУ вважає, що керівництво НКРЕКП ввело схему «Роттердам плюс» в інтересах групи приватних компаній монополістів.

Рішенням у справі про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 13 червня 2019 року № 5-р/2019 низка положень Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», була визнана Конституційним Судом України такою, що не відповідає Конституції України. Положення цього Закону, визнані неконституційними, втрачають чинність з 31 грудня 2019 року.

Водночас, відповідно до пункту 7 розділу 17 Прикінцеві та перехідні положення Закону України «Про ринок електричної енергії» до початку діяльності Регулятора, що має бути утворений з дотриманням вимог щодо самостійності та незалежності на підставі окремого закону, функції, права та обов'язки Регулятора відповідно до цього Закону виконує діюча на день набрання чинності цим Законом НКРЕКП. Таким чином, НКРЕКП продовжує функціонувати.

Поряд із заходами вжитими НАБУ, група компаній, що є монополістами на ринку електроенергії (насамперед ДТЕК) опинилася перед перспективою застосування проти них фінансових санкцій. Проте, за інформацією, оприлюдненою нещодавно у ЗМІ, ця група компаній розпочала підготовку до випуску єврооблігацій на 350 млн доларів, яке здійснює її дочірня фірма – нідерландська компанія Renewables B.V. Водночас, за допомогою єврооблігацій планується запобігти зниженню штучно завищеного «зеленого тарифу».

Як відомо, нині в Україні працюють 2100 МВт «зелених» сонячно- та вітроелектростанцій. Вже до кінця поточного року група компаній, що перебувають під контролем готується наростити свої потужності і стати провідним виробником електроенергії за «зеленим» тарифом із часткою ринку, що складатиме майже 42%. «Зелений тариф» у 10 разів перевищує плату за електроенергію, що виробляється на АЕС. Крім того, цей тариф в Україні в середньому в 1,5-2 рази вищий за ціну «зеленої» енергії у країнах ЄС. Зазначене створює передумови для продажу електроенергії на основі фіксованих «зелених» тарифів, що у 2-3 рази вищі, ніж, наприклад, у Німеччині.

Вже з 2021 року платити за неї доведеться вже понад 40 млрд грн на рік, що стане серйозним навантаженням на Державний бюджет України. Натомість доходи монополістів, зокрема ДП «Енергоринок», який пов'язують з мають суттєво зрости.

Відтак, наявні передумови для подальшої монополізації ринку електроенергії, цього разу у розрізі функціонування «зеленого тарифу».

Як впливає з вищенаведеного, найбільше втрат від монополізації ринку електроенергії зазнавали та продовжують зазнавати як держава, так і пересічні громадяни, які змушені оплачувати комунальні послуги за завищеними тарифами, зростання яких спричинене умисною змовою монополістів на ринку, їх антиконкурентною поведінкою та недостатньо ефективною протидією держави у цьому.

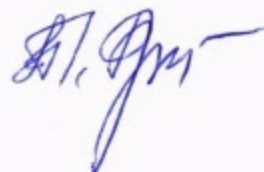
За таких умов постає питання ефективності дій органів, безпосередньо відповідальних за проведення державної антимонопольної політики. Таким органом в Україні, зокрема визначено АМКУ, основним завданням якого відповідно до статті 34 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. Законом АМКУ надано досить потужні важелі для реагування на порушення вимог законодавства про захист економічної конкуренції та захисту прав споживачів на ринку електроенергії. Проте, як показав досвід діяльності НКРЕКП у сфері коригування цін на електроенергію для населення, цими інструментами АМКУ не користувався або користувався недостатньо ефективно.

При цьому, після введення в дію Закону України «Про ринок електроенергії», ризики збереження окремими компаніями монопольного становища на ринку України та зловживанням ними своїм становищем на енергоринку вочевидь не зникли, про що опосередковано свідчать численні публікації у вітчизняних ЗМІ, висловлювання експертів у сфері енергетики тощо.

У зв'язку з вищевикладеним та на підставі статті 15 Закону України «Про статус народного депутата України» прошу перевірити викладену інформацію щодо можливих зловживань у сфері застосування «зеленого тарифу», вжити у межах встановленої законодавством компетенції заходів із забезпечення економічної конкуренції та усунення порушень законодавства в означеній сфері з боку підприємств-монополістів на ринку електроенергії в Україні. Прошу також поінформувати про поточний стан реалізації державної антимонопольної політики в означеній сфері та про необхідні взаємоузгоджені законодавчі кроки, які, на думку Антимонопольного комітету України, слід вжити Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України у сфері захисту економічної конкуренції на ринку електроенергії та оптимізації захисту прав споживачів електроенергії.

Відповідь за результатами розгляду депутатського запиту прошу надати у строки, встановлені чинним законодавством України.

З повагою,

П.В. ФРОЛОВ
(посв. № 122)